

סמליות

"גֹּר אַרְיָה יְהוּדָה... יִשְׁשַׁכַּר חֲמֹר גָּרָם... יְהִי דָן נָחֵשׁ..."

לגננות

השבת נקרא בפרשת ויחי את ברכות יעקב לבניו. בכמה מברכותיו מדמה יעקב את בניו לבעלי חיים. דימויים אלו הופנמו כל כך עד שנעשו ברבות הימים לסמלים החזותיים של השבטים הללו. נוכל לראותם באומנות היהודית, על גבי בולי ישראל, בחלונות שאגאל בבית החולים הדסה עין כרם, בבתי כנסת רבים וכן הלאה. בעלי החיים הם נושא אהוב מאוד על ילדי הגן. פרשת ויחי מזמנת לנו עיסוק בבעלי חיים ובסמליות שלהם.

בעל החיים האהוב עליי ביותר

אפשר לשאול את הילדים שאלות מעין אלו:

מהו בעל החיים האהוב עליכם ביותר?

כמו איזה בעל חיים הייתם רוצים להיות? למה?

מתוך הקשבה לתשובות הילדים נוכל למצוא סמליות בבעלי החיים המוזכרים. למשל, אם ילדים רוצים להיות כמו אריה כי הוא חזק, אפשר למקד את סמליות האריה בכוחו.

השיחה יכולה להיות מלווה באמצעי הבעה מגוונים, כמו: המחזות, שירים על בעלי חיים, תמונות וסרטונים, שימוש בכלי נגינה וציור. אפשר גם להסב את תשומת לב הילדים שספרות הילדים משופעת בדמויות בעלי חיים (שהם, בדרך כלל, מואנשים - כדי להעביר לילדים מסרים גלויים וסמויים).

בעלי חיים בברכת יעקב

נוכל לספר לילדים שכשיעקב אבינו בירך את בניו, הוא בחר להשתמש בדימויים של בעלי חיים. נוכל להקריא להם את הדימויים המוזכרים בפרשה: "גֹּר אַרְיָה - יְהוּדָה", "יִשְׁשַׁכַּר - חֲמֹר גָּרָם", "יְהִי דָן - נָחֵשׁ...", "נִפְתָּלִי - אֵילָה שְׁלָחָה...", "בְּנִימִין - זָאב יִטְרָף".

בהמשך לשיחה הקודמת אפשר לבקש מהילדים לברך אחד את השני באמצעות בעלי חיים, למשל: "אני מברך את אלישע שיהיה גיבור כמו אריה!"; "אני מברכת את אביגיל שתהיה חמודה כמו חתלתולה", וכן הלאה. אחרי משחק שכזה יקל עליהם מאוד להבין את משמעות הברכות ואת הדימויים של יעקב.

בעלי החיים

נִפְתָּלִי אֵילָה שְׁלָחָה... בְּנִימִין זֶאב יִטְרֹף (בראשית מט, ט-כז)

פרשה על המפה

בעקבות השיחה והחויות הלימודיות בעניין בעלי החיים והסמליות שלהם, יוכלו הילדים לעטר את המעמד לשבת. המעמד המצויר יזכיר לילדים את הפעילות בגן ויסייע להם לחלוק את חוויות הלמידה עם בני המשפחה בבית.

נברר עם הילדים מהי המשמעות של ברכה איש לרעהו. נוכל לשאול אותם:

? מתי אנו מכריזים בגן אחד את השני?

הילדים בוודאי ייזכרו בימי הולדת בגן, וממילא יבינו שברכה היא איחול טוב.

לאחר שהילדים יבינו את עניינה של הברכה, אפשר לשאול אותם מה מיוחד כל אחד מבעלי החיים המוזכרים בפרשה - אריה, איילה, חמור, נחש וזאב.

יש להניח שהילדים ידברו על עוצמת האריה וקלות הרגליים של האיילה. אולם, ייחודם של שאר בעלי החיים - החמור, הנחש והזאב - יצטרכו יצירתיות רבה יותר (שילדים אמונים עליה...).

בעלי חיים במסכת אבות

אפשר לספר לילדים שרב גדול אחד, יהודה בן תימא שמו, שחי לפני שנים רבות מאוד, חשב גם הוא על השאלה שלנו ובעקבות כך הסביר מה מיוחד ארבעה בעלי חיים, וקרא לנו להידמות להם בתכונות המיוחדות אותם.

? הקשיבו לדברי החכם יהודה בן תימא במסכת אבות (ה, כ), האם מה שאמרנו היום בגן דומה לדבריו?

אלו דבריו:

"יהודה בן תימא אומר: הוי עז כנמר וקל כנשר ורץ כצבי וגבור כארי - לעשות רצון אביך שבשמים".